

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA STRATEJİLERİNİ KULLANMA DÜZEYLERİ İLE OKUDUĞUNU ANLAMA BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEVEL OF USING READING COMPREHENSION STRATEGIES AND READING COMPREHENSION ACHIVEMENT OF PRIMARY SCHOOL FOURTH GRADE STUDENTS

Yusuf ERGEN²

Onur BATMAZ³

Başvuru Tarihi: 22.05.2018

Yayına Kabul Tarihi: 28.12.2018

DOI: 10.21764/maeuefd.425949

(Araştırma Makalesi)

Özet: Okuduğunu anlama, bireyin sadece eğitim-öğretim hayatında değil yaşamının her alanında önemli bir kavram olarak yer almaktadır. Bu araştırma, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. İlişkisel tarama modeline dayalı bu araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Bayburt ilinde bulunan 44 ilkokulda okuyan 938 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise küme örnekleme yöntemlerinden oranlı küme örnekleme yöntemine göre seçilen ve okuduğunu anlama başarı testi hazırlama çalışmalarına dahil edilmeyen toplam 503 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” ve Susar Kırmızı (2006) tarafından geliştirilen “Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS.17 programı ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeylerinin “bazen” düzeyinde ve okuduğunu anlama başarı düzeylerinin “orta” düzeyde olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Okuduğunu Anlama Stratejileri, Okuduğunu Anlama, İlkokul, İlişki*

Abstract: The reading comprehension is an important concept not only in person's educational life but also in every aspect of his life. The study aims to determine the relationship between level of using reading comprehension strategies and level of reading comprehension achievement of primary school fourth-grade students in Turkish lesson. The population of study that based on relational screening model consists of 938 fourth-grade students who receive education in the academic year 2016-2017 in 44 primary schools in the province of Bayburt. The sample of the study consists of 503 fourth grade students who are selected according to the proportional cluster sampling method and are not included in the test preparation work. The data of the study were collected by the "Reading Comprehension Achievement Test" prepared by the researcher and the "Reading Comprehension Strategies Scale" developed by Susar Kırmızı (2006). The data of study were analyzed by SPSS. 17 program. Findings in the study showed that the level of using the reading comprehension strategies of the students was "sometimes" and the level of reading comprehension achievement was "moderate". Furthermore, it was found that there was a positive and highly significant relationship between the level of using the reading comprehension strategies and level of reading comprehension achievement of primary school fourth-grade students

Key Words: *Reading Comprehension Strategies, Reading Comprehension, Primary School, Relationship*

¹ Bu çalışma “İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Okuduğunu Anlama Stratejilerini Kullanma Düzeyleri İle Okuduğunu Anlama Başarıları Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, yergen@bayburt.edu.tr, ORCID ID:0000-0003-4313-5354

³ Öğr. Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hiz. MYO, onur.batmaz@bozok.edu.tr, ORCID ID:0000-0001-9208-2645

Giriş

Son zamanlarda teknolojinin gelişmesi ve yazılı materyallerin sayısının artmasıyla bilgiye ulaşmak daha da kolaylaşmıştır. Bu kaynaklardan yararlanmak için okuma alışkanlığının kazanılması gerekir. Bireyin okuma alışkanlığı kazanması, ulaştığı kaynakları etkili bir şekilde kullanabilmesi veya yorumlayabilmesi için okuduğunu anlaması gerekmektedir (Top, 2014: 4). Okuduğunu anlama hem eğitim hayatımızın hem de sosyal yaşantımızın oluşmasına katkı sağlamaktadır. Fakat okuduğunu anlama noktasında ciddi sorunlarla da karşılaşmaktayız. Bu sorunların yaşanmasını en aza indirmek için ilkökul çağında öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar desteklenerek düşünen, anlayan, eleştiren ve okudukları arasında bağlantı kuran bireyler olmaları yönünde çaba gösterilmelidir (İnce, 2012: 3-4).

Öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi için, eğitimciler yıllarca birçok yöntem, teknik ve strateji geliştirmiş ve uygulamıştır. Öğrencilerin okuduğunu daha iyi anlayabilmesi için okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasında birçok stratejiyi etkin bir şekilde kullanması önemlidir (Demirel ve Epçaçan, 2012: 78). Top (2014) okuma öncesinde, esnasında ve sonrasında kullanılacak bu stratejilerin bilinmesinin ve doğru yerde kullanılmasının, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağını ifade etmektedir. Ayrıca öğrenme etkinliklerinin hedefine ulaşabilmesi için öğrencilerin okuduğunu anlama konusunda bilgi donanımına, okuma hızını ayarlayabilmek ve anlama güçlüklerinin üstesinden gelebilmek için de okuduğunu anlama stratejilerinden yararlanma becerisine sahip olmaları önemlidir (Karatay, 2010: 459). Piloneita (2006) da okuduğunu anlama stratejilerini, anlamamanın zorlaştığı durumlarda öğrencilerin akademik konulardaki performanslarını geliştirmelerine yardımcı olan bilişsel araçlar olarak tanımlamaktadır.

Okuduğunu anlama stratejileri. Öğrencilerin okuduğunu anlama etkililiğini arttırmaları, devam ettirmeleri ve okuduğunu doğru bir şekilde anlamaları için okuma öncesinde, okuma esnasında ve okuma sonrasında strateji ya da stratejilerin kullanılması önemlidir (Güngör, 2005: 102). İyi bir okuyucu okuma öncesinde bir amaca sahip olmalı, metni gözden geçirmeli, ana hatlarıyla taramalı ve metinde nelerden söz edildiği hakkında hipotezler ileri sürmelidir. Okuma esnasında da metni baştan sona okumalı, gerektiğinde tekrar okumalı, metinle ilgili notlar almalı,

tahminleri ile okuduklarını denetlemeli, metinle ilgili özetleme yapmalı, metinde ileri sürülen düşünceleri araştırmalı, ön bilgileri ile karşılaştırmalı ve yazarın düşüncesiyle kendi düşüncesi arasında kritik, çözümlene ve yorumlama yapmalıdır. Okuma sonrasında ise, seçici tekrarlı okumalar ile metnin genel anlamını ve ifade edilen düşünceleri özetlemeli, metinle ilgili yansımalar yapmalı, metinden gelecekte nasıl faydalanabileceğini bilmeli ve metnin kendisine ne kazandırdığını düşünmelidir (Epçaçan, 2008: 24). Bu işlemlerin bir amaç doğrultusunda sürekli bir şekilde gerçekleştirilmesinde okuduğunu anlama stratejilerinin kullanılması gerekmektedir (Arı, 2014: 541).

Okuduğunu anlama stratejileri, yetkin okuyucuların metin içinde karşılaştıkları anlama sorunlarını çözmek için kullandıkları araçlardır (Moreillon, 2007: 10). Epçaçan ve Erzen'e (2010) göre okuduğunu anlama stratejileri, etkin, yetenekli olmaya, kendi kendini geliştirmeye, bilinçli okumaya katkı sağlayan ve öğrenciler için etkili okuma becerisi kazandıran tekniklerdir. Okuduğunu anlama stratejileri, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kontrol etmesine izin veren başka bir ifadeyle düşündüğü üzerinde düşündürülen etkinliklerdir (Susar Kırmızı, 2006: 26). Önemli olan öğrencinin kendisi için etkili olduğunu düşündüğü stratejileri seçmesi ya da anlama sürecinin değişik yerlerinde farklı birçok okuduğunu anlama stratejisini aynı anda kullanabilmesidir (Karasakaloğlu, 2012: 1922).

Okuyucuların, okuduğunu anlamasına katkı sağlayan okuduğunu anlama stratejileri genel olarak alan yazında 3 grupta toplanmıştır.

- 1. Okuma Öncesi Stratejiler:** Gözden geçirme, okuma amaçlarını belirleme, ön bilgileri harekete geçirme, sorular çıkarma, tahminde bulunma
- 2. Okuma Sırası Stratejiler:** Kelimelerin değil, düşüncelerin takibini yapma, ilişki kurma, zihinde canlandırma, tekrar etme, hedefe odaklanma, tahminleri kontrol etme, not alma, akıcı okuma
- 3. Okuma Sonrası Stratejiler:** Özetleme, Sentez Yapma, Metni görsel öğelerle ifade etme, değerlendirme

Araştırmacılar (Güngör, 2005; Susar Kırmızı, 2006; Allen, 2000) okuduğunu anlama stratejilerinin okuma öncesinde, okuma esnasında ve okuma sonrasında kullanımının okunan metnin daha iyi anlaşılmasını ve yazarın dünyasına girme konusunda avantaj sağladığını ifade etmektedir. İyi ve zayıf okuyucu arasındaki farkı ortaya çıkaran durum okuduğunu anlama stratejileri bilgisidir. İyi okuyucular bir metni nasıl daha iyi anlayacaklarını bilmektedirler ve çeşitli stratejileri de kullanarak bir okuma planı yapmaktadırlar (Özçaylak, 2013: 6). İyi okuyucular, okuma sürecinde etkin olma, okuma amaçlarının varlığı ve okuduklarını değerlendirme, okuma öncesinde metni göz gezdirme, tahminde bulunma, seçici okuma yapma, okuduklarından anlam çıkarma, bilmedikleri kelimelerin

anlamını tahmin etme, okunan metin ile ön bilgileri bütünleştirme, metnin yazarı ve dünyası hakkında düşünme, okudukları metnin değerini ve kalitesini değerlendirme, farklı türden metinler okuma, özetleme yapma gibi birçok özelliklere sahiptirler (Pressley, 2012: 294-298).

Pang (2008) iyi okuyucuların stratejik birer okuyucu olduğunu söylemektedir. Bu okuyucular sadece çeşitli stratejileri etkili bir şekilde kullanmakla kalmaz aynı zamanda anlama sürecinde kullanılan stratejileri düzenler ve izlerler. Zayıf okuyucular ise hem etkili stratejilerin hem de yanlış stratejilerin daha az farkında olmakla birlikte okuma esnasında izleme faaliyetlerinde daha az etkilidirler (Çubukçu, 2008: 85-86).

Okuduğunu anlama stratejileri ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki.

Literatür incelendiğinde okuduğunu anlama stratejileri ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırmaya rastlanmaktadır. Yılmaz ve Top (2015) araştırmasında işbirlikli tartışma sorgulama stratejisini kullanan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarının da arttığını bulmuştur. Gürbüz'ün (2014) ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada SQ4R (gözlem-soru sorma – okuma – yansıtma-bakmadan cevaplama-yeniden gözden geçirme) stratejisini kullanan öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kanmaz'ın (2012) okuduğunu anlama strateji kullanımının, okuduğunu anlama becerisi, bilişsel farkındalık, okumaya yönelik tutum ve kalıcılığa etkisinin araştırıldığı deneysel çalışmada İSOAT (inceleme - soru sorma – okuma – anlatma - tekrar) stratejisini kullanan deney grubunun okuduğunu anlama başarı puanlarının arttığı bulunmuştur. Demirel ve Epeçan'ın (2012) çalışmasında da okuduğunu anlama stratejilerinden işbirlikli tartışma sorgulama ile tahmin, inceleme, özetleme, örgütleme ve değerlendirme stratejilerini kullanan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ou (2006) İngilizce öğrenme güçlüğü çeken Tayvanlı öğrencilerle yaptığı çalışmada özetleme stratejisini kullanan öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaya'nın (2006) çalışmasında ise soru sorma, okuma, bakmadan cevaplama, kes ve yapıştır, hikâye haritalama, gözden geçirme ve KWL (ne biliyorum? - ne öğrenmek istiyorum? - ne öğrendim?) stratejilerini kullanan ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarının arttığı bulunmuştur. Tok'un (2003) ilköğretim üçüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada da bilgi haritası ve inceleme, soru sorma, okuma, bakmadan cevaplama ve gözden geçirme stratejilerini kullanan öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki akademik başarı puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Nelson'un (2003) yaptığı çalışmada sesli düşünme, metinler arası ilişki kurma, görselleştirme ve soru sorma gibi stratejileri kullanan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testi puanlarında önemli bir artışın olduğu bulunmuştur. Paporello'nun (1991) çalışmasında da SQ3R (inceleme – sorgulama – okuma - tekrar etme -

gözden geçirme) okuduğunu anlama stratejilerinin kullanıldığı altıncı sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Özyılmaz'ın (2010) ilköğretim yedinci sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada tahmin etme, soru sorma, özet çıkarma, netleştirme, zihinde canlandırma, bağ kurma ve ne biliyorum-ne öğrenmek istiyorum-ne öğrendim (K-W-L) okuduğunu anlama stratejilerinin öğretiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarına anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Bir kısmı yukarıda da belirtilen literatürdeki araştırmaların çoğunluğunda öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini kullanmalarının okuduğunu anlama başarılarını arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. İlkokullar, okuma ve anlama becerilerinin kazanıldığı öğretim basamaklarıdır. İlkokul son sınıftaki öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ve bu düzeyin okuduğunu anlama başarısına etkisinin araştırılması, öğrencilerin dört yıllık öğrenimleri boyunca bu stratejileri uygulamayı öğrenip öğrenmediklerini; uygulayabiliyorlarsa bunun akademik başarılarına anlamlı etki yapıp yapmadığını belirlemek açısından önemlidir. Bu türden çalışmalar okuduğunu anlama stratejilerinin ilkökul Türkçe derslerinde öğretilmesi ve uygulanmasının gerekliliğine ilişkin başta öğretmenler olmak üzere araştırmacılara ve uygulayıcılara fikir verebilir. Bu düşünceden yola çıkarak araştırmada ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama başarı düzeyi nedir?
2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyi nedir?
3. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini ve alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntem, araştırma modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılacak veri toplama araçları ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, bireyin tutumlarının, eylemlerinin, düşüncelerinin ve inançlarının belirlenmesini amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Christensen, Johnson & Turner, 2015: 371).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Bayburt ilindeki toplam 938 ilkokul 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise küme örnekleme yöntemlerinden oranlı küme örnekleme yöntemine göre seçilen ve okuduğunu anlama başarı testi hazırlama çalışmalarına dahil edilmeyen 503 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Oranlı küme örnekleme yönteminde de öncelikle evren kendi içinde benzer özellikler taşıyan alt evrenlere ayrılır. Daha sonra her bir alt evrenden ise alt evrenin evren içindeki oranıyla doğru orantılı bir şekilde örnek seçilir. Bu şekilde her bir alt evrenin örneklem içinde temsil edilme şansı evrendeki oranları yansıtabilecek şekilde olmaktadır (Karasar, 2009: 110). Araştırmanın örneklem grubu okulların bulunduğu yerleşim yerine göre önce kümeler ayrılmış daha sonra bu kümelerin evrendeki temsil oranına göre kümelerden örneklem alınmıştır. Araştırmanın evren ve örneklem grubunun dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırma Evren ve Örnekleminde Yer Alan Öğrenci Sayıları

Okulun Bulunduğu Yer	Öğrenci Sayısı	Öğrencilerin Evrendeki Oranı (%)	Örneklem Sayısı
İl Merkezi	514	54,79	275
İlçe Merkezi	73	7,78	39
Merkeze Bağlı Köy	265	28,25	143
İlçeye Bağlı Köy	86	9,16	46
Toplam	938	100	503

Veri Toplama Araçları

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır.

- Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği
- Okuduğunu Anlama Başarı Testi

Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği. Öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeylerini belirlemek için Susar Kırmızı (2006) tarafından geliştirilen Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği yazardan izin alınarak kullanılmıştır. Ölçek, 26 maddeden oluşan likert tipi beşli dereceleme türünde bir veri toplama aracıdır. Ölçek Hiçbir Zaman (1), Çok Nadir (2), Bazen (3), Çok Sık (4), Her Zaman (5) seçeneklerinden oluşmaktadır. Böylece ölçekteki her bir madde için en düşük puan bir en yüksek puan beş olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin aralıkları ise “puan aralığı = (en yüksek değer-en küçük değer)/seçenek sayısı” formülünden 0,80 olarak hesaplanmıştır ve aralıklar Hiçbir Zaman (1,00–1,80), Çok Nadir (1,81–2,60), Bazen (2,61–3,40), Çok Sık (3,41–4,20) ve Her Zaman (4,21–5,00) şekilde belirlenmiştir.

Okuduğunu Anlama Strateji Ölçeğinin güvenilirlik katsayısını belirlemek için iç tutarlık güvenilirlik analiz yöntemlerinden Cronbach Alpha’ya bakılmış ve ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,87 olarak belirlenmiştir.

Okuduğunu anlama başarı testi. Araştırmada öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerini belirlemek için “İki Fare” adlı hikâye edici metin ile “Ekmek” adlı bilgi verici metin kullanılmıştır. Metinler özel bir yayınevine ait olup MEB Talim ve Terbiye Kurulu tarafından ilköğretim 4. sınıflar için Türkçe ders kitabı olarak kabul edilmiş bir kitaptan alınmıştır. Okuduğunu anlama başarı testinde kullanılan sorular İlköğretim Türkçe (1-4. sınıflar) Dersi Öğretim Programında yer alan okuduğunu anlama kazanımları doğrultusunda hazırlanmıştır. Kazanımlar seçilirken betimsel araştırmalarda uygulama imkânı olmayan kazanımların uygulamaya alınmamasına dikkat edilmiştir. Uzman görüşleri de dikkate alınarak yapılan elemelerde 41 olan kazanım sayısı 19’a indirilmiştir. Belirlenen kazanımlar doğrultusunda, her kazanım ile ilgili en az iki sorudan oluşan 40 soruluk dört seçenekli bir test araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular Sınıf Eğitimi bölümünden üç öğretim üyesine, Türkçe Eğitimi bölümünden bir öğretim üyesine, dört ve on yıllık deneyime sahip iki Türkçe öğretmenine ve beş ile on iki yıllık deneyime sahip iki sınıf öğretmenine inceletilerek uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların, kazanımlar ile soruların uyumlarına, soru köküne, çeldiricilere, soruların dil ve anlatımına ilişkin görüşleri dikkate alınarak ve testten soru çıkartılmadan yapılan düzenlemelerden sonra 236 ilköğretim 4. sınıf öğrencisi ile ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamada bazı soruların işaretlenmemesi veya bazı sorulardaki seçeneklerin hepsinin işaretlenmesi gibi yanlış işaretleme yapıldığı belirlenen 6 ölçek çıkarılarak, 230 öğrenci üzerinden okuduğunu anlama başarı testinin test ve madde analizleri yapılmıştır. Ön uygulamanın ardından öğrencilerin testten aldıkları puanlar yüksekten düşüğe doğru sıralanarak alt ve üst grup oluşturulması için alt ve üst kısımdan toplam öğrenci sayısının %27’sine denk gelen 62’şer kişi seçilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda testte yer alan her bir sorunun madde ayırt edicilik ve

madde güçlük indeksi SPSS.17 istatistik programı kullanılarak hesaplanmış ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Okuduğunu Anlama Başarı Testinin Madde Güçlük ve Madde Ayırt Edicilik Değerleri

Madde	p_j	r_{jx}	Madde	p_j	r_{jx}	Madde	p_j	r_{jx}	Madde	p_j	r_{jx}
1	0,75	0,34	11	0,49	0,39	21	0,62	0,55	31	0,65	0,55
2	0,71	0,21	12	0,28	0,13	22	0,56	0,47	32	0,54	0,73
3	0,71	0,43	13	0,60	0,39	23	0,71	0,21	33	0,34	0,17
4	0,78	0,33	14	0,45	0,25	24	0,67	0,41	34	0,33	0,21
5	0,92	0,15	15	0,62	0,57	25	0,15	0,13	35	0,49	0,23
6	0,82	0,23	16	0,56	0,60	26	0,62	0,52	36	0,62	0,49
7	0,63	0,52	17	0,71	0,57	27	0,62	0,25	37	0,56	0,67
8	0,61	0,63	18	0,81	0,23	28	0,50	0,71	38	0,55	0,39
9	0,71	0,57	19	0,62	0,19	29	0,50	0,62	39	0,51	0,57
10	0,75	0,42	20	0,51	0,57	30	0,22	0,02	40	0,23	0,10

p_j = madde güçlük indeksi

r_{jx} = madde ayırt edicilik indeksi

Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel’e (2010) göre maddelerin ayırt edicilik indeksi 0.40 ve üzeri ise madde çok iyi, 0.30-0.39 arasında ise madde oldukça iyi, 0.20-0.29 arasında ise madde düzeltilmeli, 0.20’den küçük ise madde zayıftır ve testten çıkarılmalıdır. Buna göre araştırmacı tarafından hazırlanan okuduğunu anlama başarı testinin kapsam geçerliliği dikkate alınarak 0.30’un altında olan 15 soru testten çıkarılmıştır. Böylece 25 çoktan seçmeli sorudan oluşan okuduğunu anlama başarı testi elde edilmiştir. Elde edilen başarı testinin güvenilirliğini belirlemek üzere Kuder – Richardson 20 güvenirlik analizi yapılmış ve KR-20 değerinin 0,82 olduğu bulunmuştur.

Yapılan uygulama da öğrencilerin okuduğunu anlama başarı düzeyleri “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 33. maddesinde belirlenen puanlama derecesine göre aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Puan Aralığı

85 - 100

70 – 84

55 – 69

45 – 54

0 – 44

Derece

Pekiyi

İyi

Orta

Geçer

Başarısız

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” ile Susar Kırmızı (2006) tarafından geliştirilen “Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca uygulamadan önce okul müdürleri ve 4. sınıf öğretmenleri ile görüşülerek uygulama hakkında bilgi verilmiştir. Uygulama esnasında ise öğrencilerden önce “Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği”ni ardından “Okuduğunu Anlama Başarı Testi”ni içtenlikle ve rahat bir şekilde bir ders saati süresinde cevaplandırmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” ve “Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği”ne verdikleri cevapları bilgisayar ortamında değerlendirmek için sayısal verilere dönüştürülmüştür. Okuduğunu Anlama Başarı Testinde yer alan çoktan seçmeli soruların her birine 4’er puan verilerek ölçek 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Okuduğunu Anlama Stratejileri Ölçeği’nde ise her bir madde Hiçbir Zaman “1”, Çok Nadir “2”, Bazen “3”, Çok Sık “4” ve Her Zaman “5” değerleri ile ifade edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 17.00 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği ve alt boyutlarının basıklık (skewness) değerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması (Tabachnick & Fidell, 2013) ve çarpıklık (kurtosis) değerinin -2 ile +2 arasında olması (George & Mallery, 2010) normal dağılımın bir göstergesi olarak ifade edilir. Bu çalışmanın basıklık değerleri -.762 ile .678 arasında, çarpıklık değerleri de -1.061 ile .186 arasında bulunmuştur. Böylece istatistiksel analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde basit istatistiksel tekniklerden ve öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini ve alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla t-testinden, yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla da tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Ayrıca okuduğunu anlama stratejilerini ve alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizlerinin yorumlanmasında Tablo 3’den yararlanılmıştır.

Tablo 3.

Korelasyon Analizi İlişki Katsayıları ve Düzeyi

Korelasyon Katsayısı	İlişki Düzeyi
0.00 – 0.30	Düşük

0.31 – 0.70	Orta
0.71 – 0.89	Yüksek
0.90 – 1.00	Çok Yüksek

(Büyüköztürk, 2012: 32)

Bulgular

Bu bölümde, araştırmacının amacına ve alt amaçlarına uygun olarak toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Öğrencilerin Türkçe dersinde okuduğunu anlama başarı düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4.
Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri

		N	$\bar{x}$	ss
Cinsiyet	Kız	240	56,97	20,92
	Erkek	263	52,68	22,06
Yerleşim Yeri	İl merkezi	275	58,43	22,28
	İlçe merkezi	39	46,76	16,84
	İl merkezine bağlı köy	143	53,77	20,21
	İlçe merkezine bağlı köy	46	42,26	18,94
Genel Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri		503	54,72	21,61

Tablo 4’e göre, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından okuduğunu anlama başarı düzeyleri incelendiğinde; kız öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin ($\bar{x}=56,97$) “orta” düzeyde, erkek öğrencilerin düzeylerinin de ($\bar{x}=52,68$) “geçer” düzeyde olduğu, öğrencilerin yerleşim yeri değişkeni açısından okuduğunu anlama düzeyleri incelendiğinde ise; il merkezindeki öğrencilerin düzeylerinin ($\bar{x}=58,43$) “orta” düzeyde, ilçe merkezindeki öğrencilerin düzeylerinin ($\bar{x}=46,76$) “geçer” düzeyde, il merkezine bağlı köydeki öğrencilerin düzeylerinin ($\bar{x}=53,77$) “geçer” düzeyde ve ilçe merkezine bağlı köydeki öğrencilerin düzeylerinin de ($\bar{x}=42,26$) “başarısız” düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca dördüncü sınıf öğrencilerinin genel okuduğunu anlama başarı düzeylerinin de ($\bar{x}=54,72$) “orta” düzeyde olduğu görülmektedir.

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Okuduğunu Anlama Stratejilerini Kullanma Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Öğrencilerin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Stratejileri ve Alt Boyutlarını Kullanma Düzeyleri

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	$\bar{x}$	ss
Görselleştirme ve bağ kurma stratejileri	7	3,09	,77
Tekrar ve yorumlama stratejileri	8	3,45	,70
Gözden geçirme stratejileri	5	3,40	,79
Tahmin etme ve ana fikri belirleme stratejileri	3	3,33	,88
Metinde belirginleştirilen noktalardan faydalanma stratejileri	3	3,77	,89
Genel okuduğunu anlama stratejileri	26	3,37	,63

Tablo 5’e göre ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeylerinin ($\bar{x}=3,37$) “bazen” düzeyinde olduğu görülmektedir. Okuduğunu anlama stratejileri alt boyutlarından görselleştirme ve bağ kurma ($\bar{x}=3,09$), gözden geçirme ($\bar{x}=3,40$) ve tahmin etme ve ana fikri belirleme stratejilerini ($\bar{x}=3,33$) kullanma düzeylerinin de “bazen” düzeyinde, tekrar ve yorumlama ($\bar{x}=3,45$) ile metinde belirginleştirilen noktalardan faydalanma stratejilerini ($\bar{x}=3,77$) kullanma düzeylerinin ise “çok sık” düzeyinde olduğu görülmektedir.

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Okuduğunu Anlama Stratejilerini ve Alt Boyutlarını Kullanma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Öğrencilerin Türkçe dersinde okuduğunu anlama stratejilerini ve alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Stratejilerini ve Alt Boyutlarını Kullanma Düzeyleri İle Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

Alt Boyutlar	Okuduğunu Anlama Başarı Düzeyleri
Görselleştirme ve bağ kurma stratejileri	,565**
Tekrar ve yorumlama stratejileri	,656**
Gözden geçirme stratejileri	,651**
Tahmin etme ve ana fikri belirleme stratejileri	,591**
Metinde belirginleştirilen noktalardan faydalanma stratejileri	,604**
Genel okuduğunu anlama stratejileri	,765**

Öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini ve alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin okuduğunu anlama stratejileri alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = ,565$, $r = ,656$, $r = ,651$, $r = ,591$, $r = ,604$; $p < ,01$). Ayrıca öğrencilerin genel okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında da pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır ($r = ,765$; $p < ,01$).

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara yönelik sonuç ve tartışma, araştırmanın alt amaçları çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin bulgular incelendiğinde, ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarı düzeylerinin “orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ağın Haykır (2012), Göktaş ve Gürbüzürk (2012), Sert (2010), Sabak Kaldan (2007), Ünal (2006), Yılmaz (2006) ve Sidekli'nin (2005) çalışmalarında elde edilen bulgularda bu bulguyu destekler niteliktedir. Öğrencilerin okuduğunu anlama başarı düzeylerinin orta düzeyden iyi veya pekiyi düzeylerine çıkarılması için sınıf öğretmenlerinin öğrencileri ile daha fazla okuduğunu anlama çalışmaları yapmaları gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin bulgular incelendiğinde, ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin genel okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeylerinin “bazen” düzeyinde olduğu görülmüştür. Okuduğunu anlama stratejilerinin alt boyutlarını kullanma düzeylerinin ise, görselleştirme ve bağ kurma, tahmin etme ve ana fikri belirleme ile gözden geçirme stratejileri “bazen” düzeyinde, tekrar ve yorumlama ile metinde belirginleştirilen noktalardan faydalanma stratejilerinin de “çok sık” düzeyinde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin genel okuduğunu anlama

stratejilerini, görselleştirme ve bağ kurma stratejilerini, tekrar ve yorumlama stratejilerini, gözden geçirme stratejilerini, tahmin etme ve ana fikri belirleme stratejilerini ve metinde belirginleştirilen noktalardan faydalanma stratejilerini kullanma düzeylerini arttırmak için metni okumadan önce gözden geçirme, metinle ilgili resimleri inceleme, metinde önemli görülen yerlerin altını çizme, not alma, metnin konusunu ve ana fikrini belirleme, metnin özetini çıkarma, metinden soru çıkarma gibi çalışmaların önemi üzerinde durularak bu tarz çalışmalara okuduğunu anlama sürecinde daha fazla yer verilmesinin gerektiği söylenebilir. Susar Kırmızı ve Akkaya'nın (2011) çalışmasında 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin özetleme stratejisini yeterince iyi kullanamadıkları bulunmuştur. Nitekim Tok ve Beyazıt'ın (2007) araştırmasında öğrencilerin not alma ve özetleme stratejilerini kullanmalarının okuduğunu anlama ve kalıcılık üzerinde daha etkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan ilkököl dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejileri alt boyutlarını kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin genel okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında da pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırma bulgularının sonucu da Yılmaz ve Top (2015), Arı (2014), Gürbüz (2014), Ortlieb (2013), Kanmaz (2012), Demirel ve Epçaçan (2012), Clark (2009), Aydoğan (2008), McKown ve Barnett (2007), Temizkan (2007), Ou (2006), Kaya (2006), Tok (2003), Nelson (2003) ve Paporello'nun (1991) yaptığı araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin okuduğunu anlama stratejilerini kullanmalarının okuduğunu anlama başarı düzeylerini de arttırdığı söylenebilir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

Öğrencilerin okuduğunu anlama başarı düzeyini arttırmak için okuma, anlama ve okuduğunu anlama ile ilgili ek etkinlikler düzenlenmelidir.

Öğretmenler okuduğunu anlama stratejilerini kullanmalı ve okuma sürecini aktif hale getirmek için öğrencileri stratejiye dayalı okuma etkinlikleri ile desteklemelidir.

Kaynakça

- Ağın Haykır, H. (2012). İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisi ile yazılı anlatım becerisi arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Allen, J. (2000). *Yellow brick roads: Shared and guided paths to independent reading 4-12*, Portland, Maine: Stenhouse Publishers.
- Arı, G. (2014). The effects of sq3r and dr-ta reading strategies used by fifth-grade students on comprehension, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10 (2), 535-555.

- Aydoğan, R. (2008).Okumaya karşı olumlu ve olumsuz tutuma sahip 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandığı okuduğunu anlama stratejileri ile yaratıcılık düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2012).*Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*, 17. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. & Turner L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: desen ve analiz*, (Çev. Ahmet AYPAY). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Clark, K. F. (2009).The nature and influence of comprehension strategy use during peer-led literature discussions: an analysis of intermediate grade students' practice, *Literacy Research and Instruction*, 48 (2), 95-119.
- Çubukçu, F. (2008).How to enhance reading comprehension through metacognitive strategies, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (2), 83-93.
- Demirel, Ö., Epçaçan, C. (2012), Okuduğunu anlama stratejilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünlerine etkisi, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 71-106.
- Epçaçan, C. (2008).Okuduğunu anlama stratejilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünlerine etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Epçaçan, C., Erzen, M. (2010).Okuduğunu anlama becerileri ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Milli Eğitim Dergisi*, 39 (185), 22-32.
- George, D., Mallery, P. (2010).*SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, Boston: Pearson.
- Göktaş, Ö., Gürbüz, O. (2012). Okuduğunu anlama becerisinin ilköğretim ikinci kademe matematik dersindeki akademik başarıya etkisi, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4 (2), 52-66.
- Gürbüz, M. (2014). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinde SQ4R Tekniğinin Okuduğunu Anlamaya Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, A. (2005). Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 101-108.
- İnce, Y. (2012).Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuduğunu anlama stratejileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2009).*Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kanmaz, A. (2012).Okuduğunu anlama stratejisi kullanımının, okuduğunu anlama becerisi, bilişsel farkındalık, okumaya yönelik tutum ve kalıcılığa etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasakaloğlu, N. (2012).Sınıf öğretmeni adaylarının okuduğunu anlama stratejileri ile öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki ilişki, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (3), 1921-1950.
- Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27 (27), 457-475.
- Kaya, F. (2006).İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersinde bazı öğrenme stratejilerinin tutum ve okuduğunu anlamaya etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- McKown, B., Barnett, C. (2007). *Improving reading comprehension through higher-order thinking skills*, Degree of Master of Arts, Saint Xavier University.
- Moreillon, J. (2007). *Collaborative strategies for teaching reading comprehension: maximizing your impact*, Chicago, American Library Association.
- Nelson, E. (2003). The effect of metacognitive strategy instruction on fifth-grade comprehension of expository text, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Bridgeport, New York.
- Ortlieb, E. (2013). Using anticipatory reading guides to improve elementary students comprehension, *International Journal of Instruction*, 6 (2), 145-162.
- Ou, F. C. (2006). The effects of the summarization strategy on reading comprehension of non-proficient taiwanese university EFL learners, Unpublished Doctoral Dissertation, the University of Kansas.
- Özçaylak, S. (2013). The development of students use of reading comprehension strategies in English texts, Master of Arts, Çağ University Institute of Social Sciences.
- Özyılmaz, G. (2010). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerine okuduğunu anlama stratejilerinin öğretiminin okuduğunu anlama başarısı üzerine etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pang, J. (2008). Research on good and poor reader characteristics: implications for 12 reading research in china, *Reading in a Foreign Language*, 20 (1), 1-18.
- Paporello, A. G. (1991). Sq3r: A must for teaching science concepts to sixth graders?, *Clearinghouse: Reading and Communication Skills*, New Jersey.
- Piloneita, P. (2006). Genre and comprehension strategies presented in elementary basal reading programs: A Content Analysis, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Miami.
- Pressley, M. (2012). Metacognition and self-regulated comprehension, *What Research Has To Say About Reading Instruction*, 3 (2002), 291-309.
- Sabak Kaldan, E. (2007). İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu anlama becerilerini etkileyen ekonomik ve demografik faktörler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sert, A. (2010). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Sidekli, S. (2005). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin öğretici ve öyküleyici metinlere göre okuduğunu anlama becerilerinin sınanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Susar Kırmızı, F. (2006). İlköğretim 4. sınıf Türkçe öğretiminde çoklu zeka kuramına dayalı işbirlikli öğrenme yönteminin erişimi, tutumlar, öğrenme stratejileri ve çoklu zeka alanları üzerindeki etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Susar Kırmızı, F., Akkaya, N. (2011). İlköğretimde özetleme stratejilerinin kullanımına ilişkin nitel bir araştırma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 267-277.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Boston Pearson.
- Temizkan, M. (2007). İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Tok, Ş. (2003). İlköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde bilgi haritası ve inceleme, soru sorma, okuma, bakmadan cevaplama, gözden geçirme stratejilerinin akademik başarı ve kalıcılığa etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tok, Ş., Beyazıt, N. (2007). İlköğretim 3. sınıf Türkçe dersinde özetleme ve not alma stratejilerinin okuduğunu anlama ve kalıcılık üzerine etkileri, *Eurasian Journal of Educational Research*, (28), 113-122.
- Top, M. B. (2014). İşbirlikli tartışma sorgulama (İTS) stratejisinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarına etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, E. (2006). İlköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, M., Top, M. B. (2015). İşbirlikli tartışma sorgulama (İTS) stratejisinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarına etkisi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (30), 78-97.
- Yılmaz, Öznur (2006), Okuma becerisini çözümleme yöntemi ile kazanan ilköğretim okulu ikinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma hızı ve okumada doğruluk düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Extended Abstract

Purpose

Reading and understanding skills are among the basic skills used in all areas of human life. For many years, pedagogues have developed and implemented many strategies, methods and techniques to improve students' comprehension skills. Using many strategies pre, while and post reading in order for the students to understand what they are reading better is seen as an important factor by researchers.

Before reading, a good reader should have a purpose, review the outline of the text, hypothesize about what is mentioned in the text. While reading, the reader should read the text thoroughly, read over if necessary, take notes about the text, review what he/she reads with his/her own predictions, summarize the text, investigates the ideas suggested in the text, compares it with his/her prior knowledge, and criticizes, analyses and interprets it with his/her own ideas. After reading, the reader should summarize the general meaning of the text with selective recurrent readings and thoughts expressed in it, reflect on it, know how to use it in the future, and think about what the text has added to him/her.

Primary schools are the teaching steps where the basic reading and comprehension skills are gained. In order to take a clear picture of the Turkish lessons in the primary schools, it is important to investigate the reading comprehension achievements of 4th graders, their levels of reading comprehension strategy use, and the effect of this on their reading comprehension achievement.

These kind of studies can give the researchers, practitioners, and especially the teachers, an insight into the necessity of teaching and practicing the reading comprehension strategies in primary school Turkish lessons. From this point of view, this research aims to determine the relevance between the level of reading comprehension strategies and the level of reading comprehension achievement of the 4th graders in primary school.

Method

This is a descriptive study in relational screening model. The population of the study consists of 938 primary school 4th class students who receive education in Bayburt province in 2016-2017 academic year. The sample of the study consists of 503 fourth grade students who are selected according to the proportional cluster sampling method and not included in the test preparation work. "Reading Comprehension Strategies Scale" and "Reading Comprehension Achievement Test" were used to collect the research data.

Results

When the level of reading comprehension achievement of the 4th grade students in primary schools in terms of gender variable is examined, it is found that the level of reading comprehension of female students is “progressing” while the level of reading comprehension of male students “needs improvement”. When the same students are analyzed in terms of settlement variable, it was found that level of reading comprehension of students in the province centre is “progressing”, students in district “need improvement”, students in villages connected to province center “need improvement”, students in villages connected to district are “unsatisfactory”. Besides, it is found that level of reading comprehension achievement of the 4th grade students in primary schools is “progressing”.

According to the findings of this research, students in the 4th grade in primary school reported that they “sometimes” use reading comprehension strategies. As sub-dimensions of reading comprehension strategies, visualization and building links, revision and forecasting, determining the main idea are reported to be used “sometimes”. Also, the strategies of using repetition and interpretation, and benefiting from defined points in the text are reported to occur “usually”.

When Pearson correlation analysis results are examined to determine whether there is a significant relationship between levels of using reading comprehension strategies (and sub-dimensions) and levels of reading comprehension achievement of students in primary school 4th graders, there seems to be an intermediate level, positive, a significant relationship between the level of reading comprehension strategy use and levels of reading comprehension achievement. The results also

indicate that there is a high level, positive, significant correlation between the students' level of using the general reading comprehension strategies and their level of reading comprehension achievement.

In this study, it is concluded that the levels of reading comprehension achievement of the 4th grade students in primary school are "moderate". This finding is supported by the findings obtained in the studies of Ağkın Haykır (2012), Göktaş and Gürbüz (2012), Sert (2010), Sabak Kaldan (2007), Ünal (2006), Yılmaz (2006) and Sidekli (2005). Drawing on the results, it can be claimed that in order to increase the levels of students' reading comprehension achievement from "moderate" to "good" or "quite", it is necessary for the class teachers to include more reading comprehension activities in their lessons.

The findings of this study show that the 4th grade students' level of using the general reading comprehension strategies is limited to "sometimes" level. Visualization and building links, revision and forecasting, determining the main idea strategies (i.e. sub-dimensions of reading comprehension strategies) are found to be at "sometimes" level. Also, it is shown that levels of using repetition and interpretation, benefiting from defined points strategies are at "usually" level. In order to increase the levels of students' use of general reading comprehension strategies, visualization and linkage strategies, repetition and interpretation strategies, overtraining strategies, predicting and mainstreaming strategies and benefiting from defined points in text, it can be suggested that teachers should spend more time on reading comprehension activities such as reviewing before reading the text, going over pictures related to the text, underlining important parts in the text, taking notes, defining the topic and the main idea, summarizing the text, forming questions related to the text. As a matter of fact, Tok and Beyazıt's (2007) research has found that taking notes and summarising is more effective on the reading comprehension of students, and its permanence.

This study points to a positive, moderate and significant relationship between students' levels of using general and sub-dimensions of reading comprehension strategies and levels of reading comprehension achievement. This result is in line with Yılmaz and Top (2015), Arı (2014), Gürbüz (2014), Ortlieb (2013), Kanmaz (2012), Demirel and Epçaçan (2012), Clark (2009), Aydoğan (2008), McKown and Barnett (2007), Temizkan (2007), Ou (2006), Kaya (2006), Tok (2003), Nelson (2003) and Paporello(1991) studies. According to the studies conducted on this subject, it can be inferred that students' use of reading comprehension strategies increases their level of reading comprehension achievement.